ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 6ης Φεβρουαρίου 2019*

«Προδικαστική παραπομπή – Περιβάλλον – Σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Οδηγία 2003/87/ΕΚ – Σχέδιο παρακολουθήσεως – Κανονισμός (ΕΕ) 601/2012 – Άρθρο 49, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο – Σημείο 20 του παραρτήματος IV – Υπολογισμός των εκπομπών της εγκαταστάσεως – Αφαίρεση του μεταφερθέντος CO_2 – Εξαίρεση του CO_2 που χρησιμοποιείται για την παρασκευή ιζήματος ανθρακικού ασβεστίου – Εκτίμηση του κύρους της εξαιρέσεως»

Στην υπόθεση C-561/18,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Verwaltungsgericht Berlin (διοικητικό πρωτοδικείο Βερολίνου, Γερμανία) με απόφαση της 27ης Αυγούστου 2018, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 4 Σεπτεμβρίου 2018, στο πλαίσιο της δίκης

Solvay Chemicals GmbH

κατά

Bundesrepublik Deutschland,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.-C. Bonichot (εισηγητή), πρόεδρο του πρώτου τμήματος, C. Toader, A. Rosas, L. Bay Larsen και M. Safjan, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: E. Sharpston

γραμματέας: A. Calot Escobar

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη σύμφωνα με το άρθρο 99 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

Διάταξη

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά το κύρος του άρθρου 49, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, και του σημείου 20 του παραρτήματος IV του κανονισμού (ΕΕ) 601/2012 της Επιτροπής, της 21ης Ιουνίου 2012, για την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου κατ' εφαρμογή της οδηγίας 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ 2012, L 181, σ. 30).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Solvay Chemicals GmbH και της Bundesrepublik Deutschland (Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας) με αντικείμενο την προσμέτρηση ως εκπομπών, κατά την έννοια της οδηγίας 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 2003, σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας και την τροποποίηση της οδηγίας 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ 2003, L 275, σ. 32), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009 (ΕΕ 2009, L 140, σ. 63) (στο εξής: οδηγία 2003/87), του διοξειδίου του άνθρακα (στο εξής: CO_2) που παράγεται σε εγκατάσταση παραγωγής ανθρακικού νατρίου και μεταφέρεται σε εγκατάσταση παραγωγής ιζήματος ανθρακικού ασβεστίου (στο εξής: CCP).

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 2003/87/ΕΚ

3 Η οδηγία 2003/87 εφαρμόζεται, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 1, «στις εκπομπές από τις δραστηριότητες που απαριθμούνται στο παράρτημα Ι και στα αέρια θερμοκηπίου που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΙ».

4 Το άρθρο 3, στοιχείο β', της οδηγίας αυτής ορίζει ως «εκπομπές» «[την] απελευθέρωση στην ατμόσφαιρα αερίων θερμοκηπίου από πηγές μιας εγκατάστασης ή [την] απελευθέρωση από αεροσκάφος που εκτελεί δραστηριότητα του παραρτήματος Ι των προσδιοριζόμενων σε σχέση με τη δραστηριότητα αυτή αερίων».

5 Το άρθρο 12, παράγραφοι 3 και 3α, της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα ακόλουθα:

«3. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε, το αργότερο στις 30 Απριλίου κάθε έτους, ο φορέας εκμετάλλευσης κάθε εγκατάστασης να παραδίδει αριθμό δικαιωμάτων, εκτός των δικαιωμάτων που έχουν εκχωρηθεί δυνάμει του κεφαλαίου ΙΙ, που αντιστοιχεί στις συνολικές εκπομπές από την εν λόγω εγκατάσταση κατά τη διάρκεια του προηγούμενου ημερολογιακού έτους, όπως έχουν πιστοποιηθεί σύμφωνα με το άρθρο 15 και στη συνέχεια τα εν λόγω δικαιώματα να ακυρώνονται.

3α. Υποχρέωση παραχώρησης δικαιωμάτων δεν υφίσταται όσον αφορά εκπομπές που έχουν πιστοποιηθεί ότι δεσμεύτηκαν και μεταφέρθηκαν για μόνιμη αποθήκευση σε εγκατάσταση η οποία διαθέτει έγκυρη άδεια σύμφωνα με την οδηγία 2009/31/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009 [σχετικά με την αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα σε γεωλογικούς σχηματισμούς και για την τροποποίηση της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου, των οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2000/60/ΕΚ, 2001/80/ΕΚ, 2004/35/ΕΚ, 2006/12/ΕΚ και 2008/1/ΕΚ, και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1013/2006 (ΕΕ 2009, L 140, σ. 114)].»

6 Το άρθρο 14 της οδηγίας 2003/87, το οποίο φέρει τον τίτλο «Παρακολούθηση και υποβολή εκθέσεων περί των εκπομπών», ορίζει, στην παράγραφο 1, τα εξής:

«Έως τις 31 Δεκεμβρίου 2011 η Επιτροπή θεσπίζει κανονισμό για την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων περί εκπομπών και, όπου αρμόζει, περί δεδομένων δραστηριότητας, από τις απαριθμούμενες στο παράρτημα Ι δραστηριότητες, για την παρακολούθηση και την υποβολή τοννοχιλιομετρικών δεδομένων για το σκοπό της εφαρμογής σύμφωνα με το άρθρο 3[ε] ή [3στ], οι οποίες βασίζονται στις αρχές για την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων που αναφέρονται στο παράρτημα IV. Επίσης θα προσδιορίζει το δυναμικό θέρμανσης του πλανήτη για κάθε αέριο θερμοκηπίου, στις απαιτήσεις για την παρακολούθηση και υποβολή εκθέσεων περί των εκπομπών του αερίου αυτού.

Το εν λόγω μέτρο, με αντικείμενο την τροποποίηση μη ουσιωδών στοιχείων της παρούσας οδηγίας συμπληρώνοντάς την, θεσπίζεται σύμφωνα με την κανονιστική διαδικασία με έλεγχο του άρθρου 23 παράγραφος 3.»

Ο κανονισμός 601/2012

7 Το άρθρο 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 601/2012 ορίζει τα εξής:

«Η παρακολούθηση και η υποβολή εκθέσεων πρέπει να είναι πλήρεις και να καλύπτουν όλες τις εκπομπές διεργασίας και καύσης από όλες τις πηγές εκπομπών και ροές πηγής που ανήκουν σε δραστηριότητες οι οποίες απαριθμούνται στο παράρτημα Ι της οδηγίας 2003/87/ΕΚ και άλλες συναφείς δραστηριότητες οι οποίες εντάσσονται δυνάμει του άρθρου 24 της ίδιας οδηγίας, καθώς και όλα τα αέρια θερμοκηπίου που έχουν καθοριστεί σε σχέση με τις εν λόγω δραστηριότητες, ταυτόχρονα δε να αποτρέπουν τις διπλοεγγραφές.»

8 Το άρθρο 11, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού ορίζει τα ακόλουθα:

«Κάθε φορέας εκμετάλλευσης ή φορέας εκμετάλλευσης αεροσκαφών παρακολουθεί τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου βάσει σχεδίου παρακολούθησης που έχει εγκριθεί από την αρμόδια αρχή σύμφωνα με το άρθρο 12, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση και τη λειτουργία της εγκατάστασης ή της αεροπορικής δραστηριότητας, την οποία αφορά η παρακολούθηση.

[…]»

9 Από το άρθρο 20, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού προκύπτει ότι «[κ]ατά τον καθορισμό της διαδικασίας παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων, ο φορέας εκμετάλλευσης συμπεριλαμβάνει τις ειδικές κατά τομείς απαιτήσεις που προβλέπονται στο παράρτημα IV».

10 Το τιτλοφορούμενο «Μεταφερόμενο CO_2» άρθρο 49 του κανονισμού 601/2012 ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Ο φορέας εκμετάλλευσης αφαιρεί από τις εκπομπές της εγκατάστασης κάθε ποσότητα CO_2 προερχόμενη από άνθρακα ορυκτής προέλευσης στις δραστηριότητες που υπάγονται στο παράρτημα Ι της οδηγίας 2003/87/ΕΚ, η οποία δεν εκπέμπεται από την εγκατάσταση, αλλά μεταφέρεται εκτός αυτής σε ένα από τα ακόλουθα:

α) σε εγκατάσταση δέσμευσης με σκοπό τη μεταφορά και μακροχρόνια αποθήκευση σε τόπο αποθήκευσης εντός γεωλογικού σχηματισμού, αδειοδοτημένο βάσει της οδηγίας 2009/31/ΕΚ·

β) σε δίκτυο μεταφοράς με σκοπό τη μακροχρόνια αποθήκευση σε τόπο αποθήκευσης εντός γεωλογικού σχηματισμού, αδειοδοτημένο βάσει της οδηγίας 2009/31/ΕΚ·

γ) σε τόπο αποθήκευσης αδειοδοτημένο βάσει της οδηγίας 2009/31/ΕΚ, με σκοπό τη μακροχρόνια αποθήκευση εντός γεωλογικού σχηματισμού.

Για κάθε άλλη μεταφορά CO_2 εκτός της εγκατάστασης, δεν επιτρέπεται αφαίρεση CO_2 από τις εκπομπές της εγκατάστασης.»

11 Το παράρτημα IV του κανονισμού αυτού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ειδικές κατά δραστηριότητα μέθοδοι παρακολούθησης που αφορούν εγκαταστάσεις (άρθρο 20 παράγραφος 2)», περιέχει το σημείο 20 που αφορά την «[π]αραγωγή ανθρακικού και διττανθρακικού νατρίου που αναφέρεται στο παράρτημα I της οδηγίας 2003/87/ΕΚ». Υπό τον τίτλο Β, ο οποίος αφορά τους «[ε]ιδικ[ούς] κανόνες παρακολούθησης», το σημείο αυτό προβλέπει, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

«Σε περίπτωση χρήσης CO_2 προερχόμενου από την παραγωγή ανθρακικού νατρίου για την παραγωγή διττανθρακικού νατρίου, η ποσότητα CO_2 που χρησιμοποιείται για την παραγωγή διττανθρακικού νατρίου από ανθρακικό νάτριο θεωρείται ότι εκπέμπεται από την εγκατάσταση παραγωγής του CO_2.»

Το γερμανικό δίκαιο

12 Το άρθρο 5, παράγραφος 1, του Gesetz über den Handel mit Berechtigungen zur Emission von Treibhausgasen (νόμου περί εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου), της 21ης Ιουλίου 2011 (BGBl. 2011 I, σ. 1475), όπως έχει τροποποιηθεί, ορίζει τα εξής:

«Οι φορείς εκμεταλλεύσεως υποχρεούνται να υπολογίζουν, σύμφωνα με το τμήμα 2 του παραρτήματος 2, το ύψος των εκπομπών που παράγονται από τη δραστηριότητά τους για κάθε ημερολογιακό έτος και να το δηλώνουν στην αρμόδια εθνική αρχή πριν από την 31η Μαρτίου του επόμενου έτους.»

13 Το άρθρο 6, παράγραφος 1, του ανωτέρω νόμου, όπως έχει τροποποιηθεί, ορίζει τα ακόλουθα:

«Οι φορείς εκμεταλλεύσεως υποχρεούνται να προσκομίζουν στην αρμόδια αρχή, για κάθε περίοδο εμπορίας δικαιωμάτων, σχέδιο παρακολουθήσεως σε σχέση με τον προσδιορισμό των εκπομπών και την υποβολή σχετικών εκθέσεων, σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 1. […]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

14 Η Solvay Chemicals εκμεταλλεύεται στο Rheinberg (Γερμανία) εγκατάσταση παραγωγής ανθρακικού νατρίου της οποίας η δραστηριότητα υπόκειται στο σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου. Δεν αμφισβητείται ότι μέρος του CO_2 που παράγεται από την εγκατάσταση αυτή μεταφέρεται σε άλλη εγκατάσταση ενόψει της παραγωγής CCP, οπότε το CO_2 αυτό δεν απελευθερώνεται στην ατμόσφαιρα.

15 Με την απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 2017, Schaefer Kalk (C-460/15, EU:C:2017:29), το Δικαστήριο έκρινε ότι οι διατάξεις του άρθρου 49, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 601/2012 και του σημείου 10, Β, του παραρτήματος IV του ίδιου κανονισμού είναι ανίσχυρες, στον βαθμό που συμπεριλαμβάνουν συστηματικά στις εκπομπές μιας εγκαταστάσεως καύσεως ασβεστόλιθου το CO_2 που μεταφέρεται σε άλλη εγκατάσταση ενόψει της παραγωγής CCP, είτε το εν λόγω CO_2 απελευθερώνεται στην ατμόσφαιρα είτε όχι.

16 Κατόπιν της αποφάσεως αυτής, στο πλαίσιο της διαδικασίας για την έγκριση του τροποποιημένου σχεδίου παρακολουθήσεως της εγκαταστάσεώς της, η Solvay Chemicals ζήτησε με επιστολή της 25ης Σεπτεμβρίου 2017 από την Deutsche Emissionshandelsstelle (γερμανική υπηρεσία για την εμπορία δικαιωμάτων εκπομπών, στο εξής: DEHSt), να της επιτραπεί να παραλείψει την έκθεση

σχετικά με το CO_2 που μεταφέρεται ενόψει της παραγωγής CCP, με την αιτιολογία ότι, δεδομένου ότι δεσμεύεται χημικώς στο CCP, το CO_2 δεν απελευθερώνεται στην ατμόσφαιρα και, ως εκ τούτου, δεν αντιστοιχεί στις «εκπομπές» του άρθρου 3, στοιχείο β′, της οδηγίας 2003/87.

17 Με απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2017, η DEHSt απέρριψε το εν λόγω τροποποιημένο σχέδιο παρακολουθήσεως. Κατόπιν υποβολής διοικητικής ενστάσεως, η απόφαση αυτή επικυρώθηκε στις 4 Μαΐου 2018. Η DEHSt έκρινε συγκεκριμένα ότι, με την απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 2017, Schaefer Kalk (C-460/15, EU:C:2017:29), το Δικαστήριο είχε ρητώς περιορίσει την κήρυξη ανισχύρου στην οποία προέβη μόνον στη ρύθμιση του κανονισμού 601/2012 που αφορούσε τη μη δυνατότητα αφαιρέσεως του CO_2 που παράγεται από εγκατάσταση καύσεως ασβεστόλιθου και μεταφέρεται ενόψει της παραγωγής CCP. Έκρινε, επιπλέον, ότι, μολονότι είναι πιθανό η αντίστοιχη διάταξη του κανονισμού 601/2012 που διέπει την παραγωγή ανθρακικού νατρίου, ήτοι το σημείο 20 του παραρτήματος IV του εν λόγω κανονισμού, να είναι επίσης ανίσχυρη, η ίδια δεν είχε, ως διοικητική αρχή, την εξουσία να αφήσει ανεφάρμοστο έναν κανόνα του δικαίου της Ένωσης.

18 Με την προσφυγή που άσκησε στις 17 Μαΐου 2018 ενώπιον του Verwaltungsgericht Berlin (διοικητικού πρωτοδικείου Βερολίνου, Γερμανία), η Solvay Chemicals προσέβαλε την απόφαση της DEHSt.

19 Διατηρώντας αμφιβολίες ως προς το κύρος των ανωτέρω διατάξεων του κανονισμού 601/2012, το δικαστήριο αυτό αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Είναι ο κανονισμός [601/2012] ανίσχυρος και αντιβαίνει προς τους σκοπούς της οδηγίας 2003/87, καθόσον στο άρθρο 49, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ορίζει ότι το διοξείδιο του άνθρακα (CO_2) το οποίο δεν μεταφέρεται κατά την έννοια του άρθρου 49, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του εν λόγω κανονισμού θεωρείται ότι εκπέμπεται από την εγκατάσταση που το παρήγαγε, είτε απελευθερώνεται στην ατμόσφαιρα είτε όχι;

2) Είναι ο κανονισμός [601/2012] ανίσχυρος και αντιβαίνει προς τους σκοπούς της οδηγίας 2003/87, καθόσον στο άρθρο 49, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, σε συνδυασμό με το σημείο 20 του παραρτήματος IV του εν λόγω κανονισμού, ορίζει ότι το CO_2 που μεταφέρεται από εγκατάσταση παραγωγής ανθρακικού νατρίου σε άλλη εγκατάσταση ενόψει της παραγωγής [CCP] πρέπει συστηματικά να περιλαμβάνεται στις εκπομπές της εγκατάστασης αυτής;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

20 Πρέπει, προκαταρκτικώς, να διευκρινισθεί ότι, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 49, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 601/2012 και του σημείου 20 του παραρτήματος IV του ίδιου κανονισμού, το CO_2 που παράγεται από εγκατάσταση παραγωγής ανθρακικού νατρίου και μεταφέρεται, όπως στην υπόθεση της κύριας δίκης, σε άλλη εγκατάσταση ενόψει της παραγωγής CCP θεωρείται ότι εκπέμφθηκε από την πρώτη εγκατάσταση.

21 Με τα προδικαστικά ερωτήματα, τα οποία πρέπει να εξετασθούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, από το Δικαστήριο να αποφανθεί επί του κύρους των ανωτέρω διατάξεων στο μέτρο που, περιλαμβάνοντας συστηματικά μεταξύ των εκπομπών μιας εγκαταστάσεως παραγωγής ανθρακικού νατρίου το CO_2 το οποίο μεταφέρεται ενόψει της παραγωγής CCP, είτε το CO_2 αυτό απελευθερώνεται στην ατμόσφαιρα είτε όχι, οι εν λόγω διατάξεις στηρίζονται σε έννοια των εκπομπών ευρύτερη από τον ορισμό των εκπομπών, όπως αυτός προβλέπεται στο άρθρο 3, στοιχείο β′, της οδηγίας 2003/87.

22 Κατά το άρθρο 99 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν ερώτημα που υποβάλλεται με αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι ταυτόσημο με ερώτημα επί του οποίου το Δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί, όταν η απάντηση σε τέτοιο ερώτημα μπορεί να συναχθεί σαφώς από τη νομολογία ή όταν δεν υπάρχει καμία εύλογη αμφιβολία ως προς την απάντηση που προσήκει στο υποβληθέν με αίτηση προδικαστικής αποφάσεως ερώτημα, το Δικαστήριο, κατόπιν προτάσεως του εισηγητή δικαστή και αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, μπορεί οποτεδήποτε να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη.

23 Η ανωτέρω διάταξη έχει εφαρμογή στο πλαίσιο της υπό κρίση προδικαστικής παραπομπής.

24 Πρέπει να επισημανθεί ότι ο κανονισμός 601/2012 εκδόθηκε κατ' εφαρμογήν του άρθρου 14, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/87, κατά το οποίο η Επιτροπή θεσπίζει κανονισμό σχετικά, μεταξύ άλλων, με την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων περί εκπομπών, το δε μέτρο αυτό έχει ως αντικείμενο την τροποποίηση μη ουσιωδών στοιχείων της εν λόγω οδηγίας συμπληρώνοντάς την. Συνεπώς, προκειμένου να εκτιμηθεί, εν προκειμένω, το κύρος των επίμαχων διατάξεων του κανονισμού αυτού, πρέπει να εξετασθεί αν η Επιτροπή, θεσπίζοντας τις διατάξεις αυτές, υπερέβη τα όρια που θέτει η οδηγία 2003/87 (απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 2017, Schaefer Kalk, C-460/15, EU:C:2017:29, σκέψη 27).

25 Σύμφωνα με το άρθρο 3, στοιχείο β', της οδηγίας 2003/87, ως «εκπομπές» νοείται, για τους σκοπούς της οδηγίας αυτής, η απελευθέρωση στην ατμόσφαιρα αερίων θερμοκηπίου από πηγές μιας εγκαταστάσεως. Από το ίδιο το γράμμα της εν λόγω διατάξεως προκύπτει, επομένως, ότι η κατά την έννοια αυτής εκπομπή προϋποθέτει την απελευθέρωση αερίου θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα (απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 2017, Schaefer Kalk, C-460/15, EU:C:2017:29, σκέψη 32).

26 Πρέπει να επισημανθεί επ' αυτού ότι είναι μεν αληθές ότι το άρθρο 12, παράγραφος 3α, της οδηγίας 2003/87 προβλέπει ότι, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, δεν υφίσταται υποχρέωση παραδόσεως δικαιωμάτων για εκπομπές που έχουν δεσμευθεί και μεταφερθεί για μόνιμη γεωλογική αποθήκευση σε εγκατάσταση η οποία διαθέτει έγκυρη άδεια σύμφωνα με την οδηγία 2009/31. Εντούτοις, τούτο δεν σημαίνει ότι, κατά τον νομοθέτη της Ένωσης, οι φορείς εκμεταλλεύσεως απαλλάσσονται από την υποχρέωση παραδόσεως μόνο στην περίπτωση μόνιμης γεωλογικής αποθηκεύσεως (απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 2017, Schaefer Kalk, C-460/15, EU:C:2017:29, σκέψεις 33 και 34).

27 Συγκεκριμένα, σε αντίθεση προς το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 49, παράγραφος 1, του κανονισμού 601/2012, το οποίο προβλέπει ότι, για κάθε άλλο είδος μεταφοράς CO_2, δεν επιτρέπεται καμία αφαίρεση του CO_2 από τις εκπομπές της εγκαταστάσεως, το άρθρο 12, παράγραφος 3α, της οδηγίας 2003/87 δεν περιέχει ανάλογο κανόνα (απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 2017, Schaefer Kalk, C-460/15, EU:C:2017:29, σκέψη 35).

28 Η τελευταία αυτή διάταξη, η οποία δεν αφορά ουσιαστικά παρά μια ειδική περίπτωση και αποσκοπεί στην ενθάρρυνση της αποθηκεύσεως των αερίων θερμοκηπίου, δεν έχει ούτε ως αντικείμενο ούτε ως αποτέλεσμα την τροποποίηση του ορισμού των «εκπομπών», κατά το άρθρο 3 της οδηγίας 2003/87, ούτε, κατά συνέπεια, την τροποποίηση του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας αυτής, όπως αυτό καθορίζεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1 (απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 2017, Schaefer Kalk, C-460/15, EU:C:2017:29, σκέψη 36).

29 Ως εκ τούτου, προκειμένου να καθοριστεί κατά πόσον το CO_2 που προκύπτει από τη δραστηριότητα παραγωγής ανθρακικού νατρίου, από εγκατάσταση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2003/87, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 1, και τα παραρτήματα I και II, πρέπει να εξακριβωθεί κατά πόσον μια τέτοια παραγωγή συνεπάγεται απελευθέρωση του CO_2 αυτού στην ατμόσφαιρα (πρβλ. απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 2017, Schaefer Kalk, C-460/15, EU:C:2017:29, σκέψη 37).

30 Από τα πληροφοριακά στοιχεία που διαθέτει το Δικαστήριο προκύπτει ότι το CO_2 που χρησιμοποιείται για την παραγωγή CCP συνδέεται χημικά με το σταθερό αυτό προϊόν. Οι δραστηριότητες παραγωγής CCP δεν συγκαταλέγονται εξάλλου μεταξύ εκείνων οι οποίες, βάσει των διατάξεων του άρθρου 2, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με το παράρτημα I, της οδηγίας 2003/87, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής.

31 Όπως προκύπτει από τη σκέψη 39 της αποφάσεως της 19ης Ιανουαρίου 2017, Schaefer Kalk (C-460/15, EU:C:2017:29), σε μια περίπτωση όπου το CO_2 που παράγεται από εγκατάσταση παραγωγής ασβέστου μεταφέρεται σε εγκατάσταση παραγωγής CCP, είναι προφανές ότι, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 49, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 601/2012 και του σημείου 10, Β, του παραρτήματος IV του ίδιου κανονισμού, το σύνολο του μεταφερθέντος CO_2 –είτε τμήμα αυτού απελευθερώθηκε στην ατμόσφαιρα είτε όχι κατά την μεταφορά του ή εξαιτίας διαρροών ή ακόμα και εξαιτίας της ίδιας της διαδικασίας παραγωγής– θεωρείται ότι εκπέμφθηκε από την εγκατάσταση παραγωγής ασβέστου στην οποία παρήχθη το CO_2 αυτό, ενώ η μεταφορά αυτή θα μπορούσε να μην προκαλέσει καμία απελευθέρωση CO_2 στην ατμόσφαιρα. Οι διατάξεις αυτές δημιουργούν, επομένως, αμάχητο τεκμήριο ότι όλο το μεταφερθέν CO_2 έχει απελευθερωθεί στην ατμόσφαιρα.

32 Ομοίως, σε μία περίπτωση όπου το CO_2 που παράγεται από εγκατάσταση παραγωγής ανθρακικού νατρίου μεταφέρεται σε εγκατάσταση παραγωγής CCP, η εφαρμογή του άρθρου 49, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 601/2012 και του σημείου 20, Β, του παραρτήματος IV του ίδιου κανονισμού, δημιουργεί αμάχητο τεκμήριο ότι έχει απελευθερωθεί στην ατμόσφαιρα όλο το μεταφερθέν CO_2.

33 Οι ανωτέρω διατάξεις καταλήγουν επομένως στο να θεωρείται ότι το μεταφερθέν υπό τέτοιες συνθήκες CO_2 εμπίπτει στην έννοια των «εκπομπών», κατά το άρθρο 3, στοιχείο β', της οδηγίας 2003/87, μολονότι δεν απελευθερώνεται στην ατμόσφαιρα σε όλες τις περιπτώσεις. Επομένως, θεσπίζοντας το άρθρο 49, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 601/2012 και το σημείο 20, Β, του παραρτήματος IV του ίδιου κανονισμού, η Επιτροπή διεύρυνε το πεδίο εφαρμογής του όρου αυτού (πρβλ. απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 2017, Schaefer Kalk, C-460/15, EU:C:2017:29, σκέψη 40).

34 Συνεπεία του τεκμηρίου αυτού, οι οικείοι φορείς εκμεταλλεύσεως δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να αφαιρέσουν από τις συνολικές εκπομπές της εγκαταστάσεώς τους παραγωγής ανθρακικού νατρίου την ποσότητα του CO_2 που μεταφέρεται ενόψει της παραγωγής CCP, μολονότι το CO_2 αυτό δεν απελευθερώνεται σε όλες τις περιπτώσεις στην ατμόσφαιρα. Η έλλειψη της δυνατότητας αυτής συνεπάγεται ότι τα δικαιώματα πρέπει να παραδίδονται για το σύνολο του CO_2 που μεταφέρθηκε ενόψει της παραγωγής CCP και δεν μπορούν πλέον να πωλούνται ως πλεόνασμα, με αποτέλεσμα να υπονομεύεται το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων, σε μια περίπτωση που ωστόσο ανταποκρίνεται στον τελικό σκοπό της οδηγίας 2003/87 ο οποίος έγκειται στην προστασία του περιβάλλοντος μέσω της μειώσεως των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου (πρβλ. απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 2017, Schaefer Kalk, C-460/15, EU:C:2017:29, σκέψη 41).

35 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι η Επιτροπή, έχοντας, με τη θέσπιση των διατάξεων του άρθρου 49, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 601/2012 και του σημείου 20, Β, του παραρτήματος IV του ίδιου κανονισμού, τροποποιήσει ένα ουσιώδες στοιχείο της οδηγίας 2003/87, υπερέβη τα όρια που θέτει το άρθρο 14, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 2017, Schaefer Kalk, C-460/15, EU:C:2017:29, σκέψη 48).

36 Κατά συνέπεια, στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι οι διατάξεις του άρθρου 49, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 601/2012 και του σημείου 20, Β, του παραρτήματος IV του ίδιου κανονισμού είναι ανίσχυρες, στον βαθμό που

συμπεριλαμβάνουν συστηματικά στις εκπομπές μιας εγκαταστάσεως παραγωγής ανθρακικού νατρίου το CO_2 που μεταφέρεται σε άλλη εγκατάσταση ενόψει της παραγωγής CCP, είτε το εν λόγω CO_2 απελευθερώνεται στην ατμόσφαιρα είτε όχι.

Επί των δικαστικών εξόδων

37 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) διατάσσει:

Οι διατάξεις του άρθρου 49, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΕ) 601/2012 της Επιτροπής, της 21ης Ιουνίου 2012, για την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου κατ' εφαρμογή της οδηγίας 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και οι διατάξεις του σημείου 20, Β, του παραρτήματος IV του ίδιου κανονισμού είναι ανίσχυρες, στον βαθμό που συμπεριλαμβάνουν συστηματικά στις εκπομπές μιας εγκαταστάσεως παραγωγής ανθρακικού νατρίου το διοξείδιο του άνθρακα (CO_2) που μεταφέρεται σε άλλη εγκατάσταση ενόψει της παραγωγής ιζήματος ανθρακικού ασβεστίου, είτε το εν λόγω διοξείδιο του άνθρακα απελευθερώνεται στην ατμόσφαιρα είτε όχι.

(υπογραφές)